

BORBA TITANA

Pokušaj lidera najjače srpske opozicione stranke Srpske napredne stranke (SNS) **Tomislava Nikolića** da se štrajkom glađu i žeđu izbori za vanredne parlamentarne izbore, trajao je osam dana. U vreme trajanja štrajka, Nikolićev gest je bio najvažnija vest u Srbiji, kako u medijima, tako i među građanima. Devet dana posle završetka štrajka, njegov čin niko ne pominje kao da se nikada nije ni desio. Činjenica da je tema koja je bila najvažnija vest u zemlji posle samo nekoliko dana potpuno nestala iz medija na najbolji način pokazuje u kakvom su stanju srpsko društvo i mediji i kako je lako njima manipulirati. U Srbiji se ne vode ozbiljne rasprave o najvažnijim društvenim problemima, a vlast i uticajni pojedinci iz biznisa veoma lako uspevaju da svoje lične teme nametnu kao značajne za čitavu zajednicu, jer nema svesti o prioritetima. Ne raspravlja se o tome zašto se nešto desilo, ne izvlače se pouke iz događaja, ne traže se rešenja... Stiče se utisak da Srbija godina živi u medijskim i državnim kampanjama dok se reforme i izgradnja snažnog civilnog društva odlažu za neko drugo vreme.

Tomislav Nikolić je iznenadio sve kada je na mitingu svoje stranke 16. aprila objavio da će „**štrajkovati glađu i žeđu do raspisivanja vanrednih parlamentarnih izbora**“. Takav kraj dugo najavljivanog mitinga najjače

opozicione stranke niko nije očekivao. U danima koji su prethodili mitingu, Nikolić i njegovi saradnici su veoma samouvereno tvrdili da će na mitingu vlastima dati „**ponudu koju vlast ne može da odbije**“. Održavanje vanrednih izbora u 2011. godini bilo je obećanje ove stranke svojim pristalicama. Naprednjaci (kako se SNS naziva u javnosti) su održali prve demonstracije početkom februara. Na tom skupu, predsednik stranke Tomislav Nikolić najavio je nove demonstracije za 16. april. Obraćajući se tada okupljenim pristalicama, predsednik SNS-a je rekao da „**ne želi da vladajuća koalicija preda vlast, već da raspiše vanredne parlamentarne izbore u naredna dva meseca**“. „**Ako siledžije, kao i do sada, ne budu želege da slušaju, u aprilu ćete me zateći ovde kako sedim na stiroporu da se ne prehladim. Kad bismo ćutali minut, i taj glas tišine razmrdao bi Srbiju. Ne tražim da odu sa vlasti, to će da reše izbori. Hoćemo da ih pobedimo, nećemo da ih oteramo u ilegalu**“, poručio je lider srpske opozicije i tako odredio cilj aprilskog mitinga opozicije. U narednim mesecima javnost se bavila nagađanjima kako će Tomislav Nikolić naterati vlast da raspiše izbore. Njegova odluka da to učini ličnim štrajkom glađu i žeđu ne samo da je iznenadila sve, uključujući i njegove

pristalice koje je prvog dana aprilskog mitinga zamolio da ne ostaju na ulici, već je tu borbu učinila ličnom. Nikolić je štrajk prekinuo posle osam dana, tako da naprednjaci nisu uspjeli da se izbore za održavanje vanrednih izbora. Međutim, bez obzira na Nikolićev neuspeh, već sada je jasno da je ovaj protest ostavio mnogo dublje posledice na političku scenu Srbije, da će odnosi među političkim strankama biti potpuno drugačiji i da više ništa neće biti isto kao pre 16. aprila.

Redovni parlamentarni i lokalni izbori u Srbiji moraju da se održe do 6. maja 2012. godine, što znači da će biti raspisani najkasnije u martu naredne godine. Naprednjaci su zahtevali od vlasti da obeća da će vanredne izbore raspisati najkasnije do polovine decembra ove godine.

Formalno gledano, problem zbog koga se sukobljavaju vlast i opozicija je u svega nekoliko meseci. Upravo to zbunjuje mnoge koji sa strane posmatraju srpsku političku scenu. Ipak, problemi između vlasti i opozicije u Srbiji su mnogo ozbiljniji od pitanja da li će izbori biti održani tri meseca ranije ili kasnije, odnosno da li će biti vanredni ili redovni.

Srpska napredna stranka je nastala u jesen 2008. godine raspadom do tada najveće opozicione stranke u Srbiji –

ultranacionalističke **Srpske radikalne stranke** (SRS), čiji je predsednik **Vojislav Šešelj** kome se već osam godina sudi u Međunarodnom krivičnom tribunalu za ratne zločine počinjene na teritoriji bivše Jugoslavije koji se nalazi u holandskoj prestonici - Hagu. Neposredno pre raspada ove stranke, na vanrednim izborima koji su održani u maju 2008. godine trijumfalno je pobedila **Koalicija za evropsku Srbiju** predvođena **Demokratskom strankom** (DS) predsednika **Borisa Tadića** koja je osvojila 1.590.200 glasova odnosno 38,42 odsto i 102 mandata od 250 koliko ima poslaničkih mesta u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Na ovim izborima su radikali (kako javnost u Srbiji naziva SRS) ostali pojedinačno najjača stranka sa osvojenih 1.219.436 glasova, odnosno 29,46 odsto i 78 mandata u Narodnoj skupštini. Na parlamentarnim izborima koji su održani godinu dana ranije, 2007. godine, radikali su osvojili 1.153.453 glasova odnosno 28,60 odsto i 81 mandat. Bez obzira što su imali najviše glasova, vlast su formirale Tadićeva DS i Demokratska stranka Srbije (DSS) na čijem čelu se nalazi bivši predsednik zajedničke države Srbije i Crne Gore i bivši premijer Srbije **Vojislav Koštunica**. Radikalima se nešto slično dogodilo na izborima koji su održani u decembru 2003. godine, kada su osvojili preko milion glasova i kao pojedinačno najjača stranka - ostali bez vlasti.

Postalo je pravilo da SRS zbog svoje ekstremne politike, bez obzira na veliki broj pristalica i okupljanje građana nezadovoljnih tranzicijom, nema koalicioni kapacitet da pronade partnere sa kojima bi delila vlast.

Bez obzira na pojedinačno najbolji rezultat na izborima koji je ostvarivala SRS, građani Srbije su na svim izborima u ovom veku većinski glasali za politiku evropskih integracija čije je oličenje pre svih Demokratska stranka, ali i nekoliko manjih stranaka poput Liberalno-demokratske partije (LDP) **Čedomira Jovanovića** i G17 Plus, stranke **Mladana Dinkića**. U jesen 2008. godine došlo je do raspada SRS i nastanka nove stranke – Srpske napredne stranke na čijem čelu su se našli Tomislav Nikolić, koji je bio zamenik predsednika SRS, i Aleksandar Vučić, do tada generalni sekretar SRS. Razlog za razlaz je bila odluka Nikolića i Vučića da u srpskom parlamentu glasaju za ratifikaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Srbije Evropskoj uniji. Glasanje za ratifikaciju ovog Sporazuma predstavljalo bi veliki zaokret u politici SRS i pobedu lidera stranke Nikolića i Vučića koji su se nalazili u zemlji nasuprot predsedniku stranke Šešelju koji se nalazio u pritvoru Haškog tribunala. Odmah je postalo jasno da je nova stranka preuzela najveći deo birača radikala kao i infrastrukturu bivše stranke.

SRS je za sada preživela, ali opstaje na ivici cenzusa, dok su naprednjaci zauzeli mesto koje su nekada među biračima imali radikali i za kratko vreme postali najjača opoziciona stranka.

Zanimljivo je da je sadašnji zbir glasova radikala i naprednjaka veći nego što su nekada jedinstveni radikali ikada imali što samo govori da su naprednjaci, osim što su preuzeli najveći deo radikalskih birača, dobili i nove birače.

Naprednjaci su se pozicionirali kao stranka umerene desnice i odmah stavili do znanja da će voditi drugačiju politiku od radikala. Oni su prihvatili politiku evropskih integracija, a lideri ove stranke rado su viđeni gosti kako u Moskvi, tako i Briselu i Vašingtonu. To je dovelo do normalizacije političke scene u Srbiji, a Nikoliću i Vučiću opšte simpatije javnosti. Neposredno pre nastanka SNS, partija koju je nekada predvodio bivši predsednik Srbije Slobodan Milošević i koja je vladala Srbijom u period od 1990. do 2000. godine - Socijalistička partija Srbije (SPS) prihvatila je politiku evropskih integracija i postala deo vladajuće koalicije. Tako je u Srbiji konačno napravljen najširi mogući konsenzus oko politike evropskih integracija. Sa dnevnog reda srpske politike skinuta su teška i sudbonosna pitanja kao što su ona da li će zemlja da se integriše u Evropu ili će u samoizolaciju. To

je bilo dobro za Srbiju, ali loše za vladajuću Demokratsku stranku koje je izgubila monopol na pitanju evropskih integracija, što će se itekako pokazati na njenom rejtingu u godinama koje su dolazile.

Protekle godine su za naprednjake bile kao iz bajke. Preuzeli su biračko telo radikala, stranka je svakodnevno rasla i dobijala nove pristalice, a pri tom su ostali bez radikalne ekstremističke hipoteke koja ih je sprečavala da postanu većina. Jednostavno, postali su prihvatljivi kako za umerene birače u Srbiji, tako i za Brisel i Vašington, a pri tom su ostali u poziciji u kojoj su bili nekada radikali – zastupaju građane koji su nezadovoljni standardom i koji su gubitnici tranzicije. Činilo se da je naprednjacima samo ostalo da sačekaju izbore i da pri tom ne naprave grešku kako bi im vlast sama pala u ruke. Postojali su redovni kontakti sa samim vrhom Demokratske stranke, tako da se u Srbiji, ali i na zapadu, sve više govorilo o mogućnosti stvaranja velike koalicije naprednjaka i demokrata koja bi imala sigurno dvotrećinsku većinu u Skupštini, što znači da bi imala snagu da sprovede neophodne političke i društvene reforme. Približavanje izbora pokvarilo je idilu između naprednjaka i demokrata. Za obe stranke je veoma važno da budu prve na narednim izborima, jer će stranka koja bude imala više glasova dati premijera. Bez obzira na obostrani interes za stvaranje velike koalicije, obe stranke su imale skrivene

namere kada su koketirale. Demokrate su želele da imaju jednog i snažnog koalicionog partnera jer im je dosta koalicione kombinatorike i ucena malih stranaka iz koalicije, ali pod uslovom da DS i dalje ima vodeću ulogu u novoj koaliciji. Sa njihove tačke gledišta, naprednjaci su prihvatili njihovu evropsku politiku i prirodno je da budu mlađi partner. Naprednjaci koji kao opoziciona stranka nemaju pristup medijima želeli su da iskoriste dobre kontakte sa demokratama kako bi na miru izgradili stranačku infrastrukturu, izbegli negativne kampanje i spremili se za izbore. Sa naprednjačke tačke gledišta, DS veoma loše vodi državu, građani su nezadovoljni zbog pada standarda, tako da bi demokrate trebalo da im budu zahvalne što će zbog saradnje sa njima ostati u vlasti. Dakle, sukob je bio neizbežan.

Skoro je izvesno da je bilo nekakvih prethodnih pregovora između naprednjaka i demokrata o datumu vanrednih izbora. Da li je bilo i dogovora, za sada je tajna. Iz reakcija obe strane tokom Nikolićevog štrajka je jasno da se i jedni i drugi osećaju izigranim.

Šta god se dešavalo na tajnim razgovorima, šanse da se postigne dogovor u vezi vanrednih izbora su bile minimalne. Razlog za to je jednostavan – naprednjaci i demokrate imaju različite interese.

Raspisivanje vanrednih izbora, ukoliko nije posledica nekog velikog trijumfa, predstavlja uvek poraz vlasti i prednost za opoziciju. Vladajuća koalicija u Srbiji nema nijedan trijumf ili važan društveni događaj iza sebe koji bi opravdali raspisivanje vanrednih izbora. Naprotiv, ekonomska situacija u Srbiji je veoma teška, standard građana je sve niži, nezaposlenost raste, a cene i inflacija su u porastu. Sve to utiče na rejting vladajuće stranke koji je sve niži. Dakle, raspisivanje vanrednih izbora u takvoj situaciji značio bi poraz i vlast bi hendikepirana ušla u izbore. Do izbora je ostalo manje od godinu dana i DS je potreban uspeh kako bi povećala svoje šanse na njima. Odluka DS-a će zavisiti od procene može li vlast da postigne neki veliki uspeh do marta sledeće godine. Ukoliko DS bude procenio da je to moguće, izbori mogu da budu i ranije. Ukoliko pak procena vrha DS-a bude da je za sada nemoguće očekivati neke bitne pozitivne promene u društvu – čekaće proleće naredne godine kada se izbori moraju održati. Tadić je već najavio da očekuje da Srbija dobije status kandidata za članstvo u Evropskoj uniji (EU) tokom jeseni 2011. godine i to bi mogao da bude glavni predizborni adut DS-a u nedostatku drugih uspeha, posebno u ekonomiji.

Zašto naprednjaci kojima raste rejting pokazuju nervozu i traže vanredne izbore? Za to ima više razloga. Prvi je stranački. SNS je trenutno najveća stranka u zemlji sa veoma velikom podrškom građana, ali skoro bez učešća u

političkom životu zemlje. Ova stranka je nastala posle poslednjih izbora i nije zastupljena u organima vlasti od lokalne samouprave do Vlade Srbije. Za veliku stranku kakve su SNS ili DS, veoma je nezavidna situaciju u kojoj brojni stranački funkcioneri nisu deo vlasti. Osim 21 poslanika u Narodnoj skupštini koji su napustili SRS i priključili se naprednjacima i vlasti u dve beogradske opštine Voždovac i Zemun koje SNS osvojila na vanrednim lokalnim izborima prošle godine - ova stranka je van vlasti. Zato je za SNS veoma važno da svoju političku snagu pretvori u vlast što pre, odnosno da nekoliko hiljada njenih funkcionera postanu opštinski i gradski odbornici, poslanici, opštinski, gradski i republički funkcioneri, članovi upravnih odbora javnih preduzeća, direktori... Danas to imaju samo demokrate koje se na vlasti sa nekim prekidima nalaze duže od deset godina, a na nekim beogradskim opštinama kao što su Vračar i Stari Grad skoro 17 godina! Drugi razlog zbog koga SNS traži vanredne izbore je potreba da se opravda poverenje građana koji ih podržavaju. Velika popularnost SNS-a je delimično uslovljena nezadovoljstvom građana politikom koju vodi DS. Ti građani žele promene, a njih mogu da donesu vanredni izbori. Dakle, SNS mora da insistira na vanrednim izborima kako bi delimično opravdala poverenje svojih birača. Kada stranka ima podršku birača koja iznosi preko

30 odsto biračkog tela, većina njenih birača ne pripada „tvrdom jezgru“ glasača koji glasaju za svoju stranku šta god se desilo. Birači koji nisu vatrene pristalice stranke mogu se izgubiti na isti način kako su i dobijeni. Zato je za SNS važno da ima stalne aktivnosti protiv Vlade, da zahteva vanredne izbore i tako pokazuje svojim pristalicama da čini sve da donese promene. Kada SNS to ne bi radila – možda bi radio neko drugi, neka druga stranka ili bi se građani kao u susednoj Hrvatskoj organizovali sami preko facebook-a i drugih društvenih mreža. Treći razlog leži u tome da je trenutna ekonomska situacija u Srbiji veoma loša i naprednjacima ne treba da rizikuju da vlast možda postigne neki uspeh u narednih godinu dana i time poboljša svoje šanse na narednim izborima, koliko god se sada to činilo nemogućim.

Šta su naprednjaci dobili a šta izgubili Nikolićevim štrajkom? Njihov protest, bez dogovora sa DS-om o datumu izbora nije imao šansi da uspe. Zato se postavlja pitanje da li su verovali ili su imali dogovor sa DS-om o datumu vanrednih izbora ili su jednostavno precenili svoju snagu da okupe veliki broj ljudi? Da bi se vanredni izbori dobili protestima na ulici, nije dovoljno da protestuje jedna stranka. Takve izbore može da izazove samo veliki društveni pokret koji čine svi od stranaka do studenata, nevladinih organizacija do sindikata. Da bi nastao tako veliki pokret, potreban je važan društveni povod.

Raspisivanje vanrednih izbora, bez obzira što ga većina građana u istraživanjima želi, nije dovoljan razlog za stvaranje velikog društvenog pokreta. Za takvo nešto potreban je razlog koji dotiče svakog birača posebno.

Krađa glasova na izborima 1996. i 2000. godine koju je pokušao da učini bivši predsednik Slobodan Milošević je bila dovoljno snažan razlog da izvede na ulice stotine hiljada ljudi i dovede do pada njegovog režima. Upravo zato je naprednjački protest bio osuđen na neuspeh. Jednostavno, nije bilo šansi da naprednjaci okupe veliki broj građana, bez obzira što imaju prema istraživanjima podršku preko milion ljudi. Ljudi jasno razliku svoju podršku koju daju nekoj političkoj stranci od želje da sami nešto urade. Oni jednostavno očekuju da se političari za koje glasaju izbore za njihova prava, a spremni su sami da se bore samo ako su lično pogođeni. Za utehu naprednjacima, takvo nešto danas ne bi uspelo ni demokratama. Zbog toga, SNS je bila u opasnosti da im se gromoglasno najavljene demonstracije koje su trebale da traju do raspisivanja vanrednih izbora ugase i da na kraju Beogradom protestuje par hiljada ljudi. Takav neslavni kraj demonstracija bio bi veoma težak udarac za rejting stranke. Trebalo im je nešto dramatično izbegniti takvu situaciju. Nikolić

je zato svojim štrajkom pomogao stranci da izađe iz nezavidne situacije u kojoj se našla i pronašao je način da svoje pristalice pošalje kući, iako im je obećao da će biti na ulici sve do raspisavanja izbora. Sve je pretvorio u ličnu borbu, poručio im je da će on da se „žrtvuje“ za njih i tako uspešno zamenio teze. Niko više nije pričao da protest SNS-a nije uspeo, jer je njegova lična drama postala najvažnija tema. Nikolić je spasao svoju stranku negativne kampanje, mada tu ima i pravde, jer ju je i doveo u tu situaciju olakim davanjem obećanja da će biti na ulici dok se ne raspišu vanredni izbori. U svakom slučaju, tokom štrajka Nikolić je postao tema broj jedan u svim medijima, sve informativne emisije na elektronskim medijima su počinjale izveštajima o njegovom zdravstvenom stanju, posećivali su ga mnogi od predsednika države do crkvenih velikodostojnika, a pisali mu **Patriharh srpski Irinej** i evropski komesar za proširenje EU **Štefan File**. Čitava zemlja je pratila Nikolićevu dramu iz sata u sat. Bolja stvar jednom opozicionom lideru nije mogla da se desi (kako bi rekli stručnjaci za marketing – neka pišu samo neka tačno napišu ime i neka stave dobru sliku). Opozicija je retko u prilici da nametne temu u medijima, a Nikolić je to uspeo. Takođe, ne treba zaboraviti da se Nikolić „žrtvovao“ ne tražeći ništa za sebe, kao i da u srpskom mentalitetu postoji kult žrtvovanja. Na kraju, Nikolić je uz pomoć Srpske pravoslavne

crkve uspeo da pronađe način da prekine štrajk tako da to bude iz principijelnih, odnosno verskih razloga. Na kraju ostaje pitanje – da li je Nikolić pobedio svojim štrajkom? Zavisí iz kog se ugla posmatraju stvari.

Ako se posmatra Nikolićev zahtev da se raspišu vanredni izbori – sigurno da nije pobedio. Ako se posmatra način na koji se izvukao iz loše situacije za stranku i obezbedio sebi medijsku promociju – može se reći da nije poražen.

Šta je vladajuća Demokratska stranka dobila odnosno izgubila Nikolićevim štrajkom? Demokrate su u ovoj krizi postupile na jedino logičan način – odbile su da daju ustupke. Ukoliko se već nisu ranije dogovorili o datumu izbora, nisu smeli to da urade pod pritiskom naprednjaka, jer bi time dodatno otežali ionaku tešku situaciju u kojoj se nalaze. Zanimljivo je da je u ovoj krizi, osim predsednika Tadića, u ime DS-a nastupao samo još popularni gradonačelnik Beograda **Dragan Đilas**. Predsednik Tadić je prvog dana štrajka posetio Nikolića i time učinio ljudski gest koji je dobar za njegov imidž. Ipak, ovaj potez, najbolji u datoj situaciji, bio je iznuđen i njime je Tadić zaigrao igru koju je Nikolić želeo. Posetom Nikoliću sve je pretvoreno u lični sukob njih dvojice, a Tadić je Nikolića posredno i nesvesno priznao za sebi ravnog

sagovornika, odnosno priznao mu da je lider opozicije. Pored toga, iz reagovanja DS-a bilo je jasno da je zatečena situacijom i da joj situacija u kojoj lider opozicije štrajkuje glađu nije prijatna. Iz Demokratske stranke su stizale različite poruke, mada je u ovoj krizi stranka imala jasnije poruke nego ikada. S jedne strane, čelnici stranke su tvrdili da vlada ima stabilnu većinu u parlamentu i da stoga nema razloga za raspisivanje vanrednih izbora, što je tačno. S druge strane, predsednik Tadić je izjavio da je spreman da raspiše vanredne izbore čim Srbija dobije status kandidata za članstvo u Evropskoj uniji, što je na neki način bilo izlaženje u susret zahtevima naprednjaka. Tadićevo obećanje ima logike ukoliko DS želi da ide na vanredne izbore, jer mogu da budu raspisani samo posle nekog velikog uspeha vlasti. Ipak, ostaje pitanje zašto vladajuća stranka uopšte najavljuje raspisivanje vanrednih izbora ako je Vlada stabilna i ima poslaničku većinu u parlamentu? Bilo bi logično da vlast koja smatra da radi dobro i ima većinu u skupštini bude na vlasti do kraja mandata. Takođe zvuči nelogično da vlast unapred najavljuje da će posle nekog događaja raspisati vanredne izbore. Obično vlast takve namere drži u tajnosti i iznenadi i javnost, i opoziciju raspisavanjem vanrednih izbora kada se desi neki važan događaj koji se može predstaviti kao uspeh vlasti. Ostaje utisak da je i vladajuća Demokratska stranka zatečena padom rejtinga i razvojem događaja

i da se najbolje ne snalazi u ovoj situaciji. Tome u prilog govori i činjenica da se posle prestanka Nikolićevog štrajka o njemu ne govori u medijima, niti vlast pokušava da ospori to što je Nikolić radio.

Po prestanku Nikolićevog štrajka javnost se najviše bavila time kako će se sve što se desilo odraziti na rejting kako naprednjaka, tako i demokrata. Ipak, to je najmanje važno, iako je za javnost najinteresantnije. Istraživanja javnog mnjenja pokazuju samo trenutno raspoloženje birača koje može veoma lako da se promeni zbog nekih vanrednih događaja. Istraživanja su važna samo da bi se pratili trendovi, odnosno reagovanje javnosti na neke događaje. S toga će biti zanimljivo kako da istraživanja pokažu kako je javnost reagovala na Nikolićev štrajk. Od trenutnog rejtinga stranaka mnogo je važnije kako će sve što se desilo uticati na političku scenu Srbije. Taj uticaj će biti mnogo veći, odnosno politička scena Srbije više neće biti ista kao pre.

Nikolićev štrajk je pokazao da DS ne može da računa na solidarnost koalicionih partnera.

U krizi koja je usledila, uz DS su bili samo SRS i LDP. LDP jer ima skoro identično biračko telo sa demokratama i SRS jer imaju lični problem sa naprednjacima. Zanimljivo je da su se drugi koalicioni partneri uzdržali od komentaranja Nikolićevog štrajka.

Posebno je bilo zanimljivo reagovanje lidera socijalista (termin koji javnost koristi za SPS) **Ivice Dačića** koji je izjavio da „**bi raspisao odmah vanredne izbore da je na mestu Tadića**“ Takođe je veoma indikativno ćutanje lidera G17 Mladana Dinkića, koji nijednom svojom izjavom nije podržao Tadićeve demokrate. To je možda i normalno, jer su ga te iste demokrate pre nešto više od mesec dana izbacile iz Vlade, ali je njegova stranka, kao i Dačićeva, deo vladajuće koalicije.

Ovi događaji mogu da zabrinu DS jer su pokazali da će snaga njihovog ili naprednjačkog koalicionog kapaciteta posle sledećih izbora biti u direktnoj proporciji sa izbornim rezultatom.

DS je do sada računala da može skoro sigurno da računa da će posle narednih izbora imati podršku SPS-a, LDP-a, G17 Plus i manjina. Sada su ovoj krizi shvatili da su ih sadašnji partneri ostavili, da se sami bore sa naprednjacima. Jedan od razloga za ovakvo ponašanje malih partnera leži u činjenici da se DS do skoro dogovarala sa SNS-om u vezi stvaranja velike koalicije i „dvopartijskog sistema“ u Srbiji, u kome nema mesta za male partije. Sada, kada su se male partije pokazale važnim, one su odlučile da „borbu titana“ posmatraju sa strane i čekaju rasplet. Demokratama će se, kako se izbori budu približavali, sve češće dešavati ovakve stvari, jer svaka stranka želi da pred izbore zauzme

što bolju poziciju. Sve ovo naravno ne znači da će sadašnji koalicioni partneri posle sledećih izbora otići sa naprednjcima, ali ne znači ni da neće. A to je već veliki problem za DS koja je do sada računala na sigurnu podršku malih stranaka. Nikolićev štrajk je omogućio njegovoj stranci i da popravi odnose sa najvećim konkurentom na opozicionoj sceni Vojislavom Koštunicom, a dolazak **Milana Beka**, jednog od najbogatijih Srba, u bolnicu pokazao je da naprednjaci nisu ni bez podrške krupnog kapitala.

Politička kriza koju je izazvao Nikolićev štrajk učinio je skoro nemogućom „veliku koaliciju“ između DS-a i SNS-a. Međusobno poverenje lidera ovih stranaka je skoro uništeno na radost malih stranaka koje su se bojale velikog braka naprednjaka i demokrata.

Odmah pošto je prekinuo štrajk, Nikolić je naglasio da posle "**ignorantskog stava vladajuće koalicije**" prema njihovim zahtevima je jasno da nikakva koalicija nije moguća. Nikolić je rekao da SNS nema šta da traži sa ljudima koji "**ignorišu sopstveni narod i koji ništa nisu učinili da tom narodu bude bar malo bolje, a sebi su punili džepove**".

Srbiju čeka "vruća politička godina" u kojoj će se vlast i opozicija boriti sva svaki glas, a u borbi će se koristiti svi aduti. Da li će biti

vanrednih izbora ili će oni biti održani u redovnom terminu, trenutno ne zna ni sama DS. Sve opcije su otvorene, a DS će odluke donositi prema razvoju situacije sa kandidaturom za članstvo u EU i eventualnim poboljšanjem privredne situacije. S druge strane, Nikolić je najavio da će SNS svakodnevno ukazivati na, kako je naveo, korupcionaške afere i privilegije koje ima vladajuća koalicija. Ko će biti uspešniji u toj borbi, pokazaće izbori. Za Srbiju je izvesno samo jedno – do održavanja izbora biće zaustavljene sve društvene i privredne reforme, problemi se neće rešavati, a novac i obećanja će se nemilice trošiti. Ozbiljni poslovi reforme društva i privrede sačekaju novu Vladu, ko god da je bude činio.